

Gréckokatolícky chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky v Jarabine: Architektonický klenot s talianskou stopou

24.9.2026 - | Severný Spiš - Pieniny

V pokojnej obci Jarabina sa týči klasicistický Gréckokatolícky chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky, ktorý patrí k významným sakrálnym pamiatkam regiónu.

Výstavba dnešného chrámu sa začala v roku 1803 so súhlasom rakúsko-uhorského kráľa Františka I. a dokončená bola v roku 1809 pod vedením talianskych murárskych majstrov. Najstaršia zmienka o predchádzajúcom drevenom kostolíku pochádza z roku 1774, pričom podľa ústnej tradície bol tento pôvodný drevený chrám v roku 1803 premiestnený do susednej obce Hraničné.

Chrám obklopujú majestátne dvestoročné duby a pri vstupnej bráne stojí kamenný kríž, ktorý venovali miestni rodáci žijúci v Amerike. V minulosti sa tu nachádzala aj vzácna knižnica s viac ako 2 000 zväzkami v latinskom, gréckom, staroslovienskom, ruskom, nemeckom, poľskom a českom jazyku, ktoré sú dnes uložené v pamäťových inštitúciách v Martine a Prešove.

Národné kultúrne pamiatky a vzácny ikonostas

V interiéri chrámu sa nachádzajú vzácne umelecké diela zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR:

Vzácnny ikonostas: Dielo sabinovského maliara Ignáca Kraudiho z konca 18. a začiatku 19. storočia predstavuje trojradovú drevenú architektúru s cárskymi dverami, medailónmi prorokov a vrcholiacou Kalváriou. Spája klasické formy s prvkami ľudového umenia. Reštaurátorský výskum v roku 2007 odhalil unikát – existenciu dvoch vrstiev ikon: pôvodnej maľby na dreve a novej vrstvy na plátne.

Vzácnny ikonostas: Dielo sabinovského maliara Ignáca Kraudiho z konca 18. a začiatku 19. storočia predstavuje trojradovú drevenú architektúru s cárskymi dverami, medailónmi prorokov a vrcholiacou Kalváriou. Spája klasické formy s prvkami ľudového umenia. Reštaurátorský výskum v roku 2007 odhalil unikát – existenciu dvoch vrstiev ikon: pôvodnej maľby na dreve a novej vrstvy na plátne.

Oltár: Štvorcový oltár s baldachýnom umiestnený za ikonostasom zdobí maľba Uloženia Ježiša Krista do hrobu a bočné maľby anjelov.

Oltár: Štvorcový oltár s baldachýnom umiestnený za ikonostasom zdobí maľba Uloženia Ježiša Krista do hrobu a bočné maľby anjelov.

Drevené svietniky: Pred ikonostasom stoja štyri trojdielne vyrezávané svietniky z konca 18. storočia s motívom akantových listov a peniažkov, z ktorých každý nesie päť násadiet na sviece.

Drevené svietniky: Pred ikonostasom stoja štyri trojdielne vyrezávané svietniky z konca 18. storočia s motívom akantových listov a peniažkov, z ktorých každý nesie päť násadiet na sviece.

Pohnutá história a návrat farnosti

Dejiny farnosti sprevádzalo niekoľko ťažkých skúšok. V septembri 1913 zničil pôvodnú drevenú farskú budovu veľký požiar, ktorý zasiahol takmer celú obec. Dnešná fara bola dokončená v roku 1926. Počas 1. svetovej vojny v roku 1917 musela farnosť odovzdať tri zo štyroch svojich zvonov na odliatie kanónov. Nové zvony boli zakúpené vďaka zbierkam amerických krajanov v rokoch 1905 a 1921.

Najťažšia ranu farnosti zasadil rok 1950, kedy v rámci tzv. Prešovského soboru vtedajší komunistický režim likvidoval Gréckokatolícku cirkev a chrám bol odovzdaný do užívania pravoslávnej cirkvi. K obnove gréckokatolíckej farnosti a vráteniu chrámu došlo až po majetkovo-právnom vyrovnaní v roku 1995.

<https://visitspis.sk/greckokatolicky-chram-v-jarabine-visitspis-koncept>